

การเว้นวรรคในการเขียนหนังสือไทย

นางกอบกุล ถาวรานนท์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการ
002609

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

I15096672.

SPACING IN THE THAI WRITING

Mrs. KOBKOOL THAWARANON

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Thai Language.

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเว้นวรรคในการเขียนหนังสือไทย
โดย นางกอบกุล ถาวรานนท์
แผนกวิชา ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาคพงศ์
 อาจารย์ ดร.อังกาบ ฉลากรกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *Pratana* รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิต
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ มุขนาค)

คณะกรรมการวิทยานิพนธ์

..... *Pratana* ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เบญจวรรณ สุนทรากุล)

..... *Pratana* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาคพงศ์)

..... *Pratana* กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อังกาบ ฉลากรกุล)

..... *Pratana* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นาคสกุล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเว้นวรรคในการเขียนหนังสือไทย
ชื่อนิสิต นางกอบกุล ถาวรานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์
อาจารย์ ดร.อังกาบ ผลากรกุล
แผนกวิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา 2521

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาและสำรวจวิธีใช้เว้นวรรคในสมัยปัจจุบัน รวมทั้งประวัติความเป็นมาของการเว้นวรรค ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัชกาลที่ 8 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ข้อมูลที่นำมาศึกษาและสำรวจ คือ คีตาจารึกหนังสือที่เป็นตัวเขียนและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิธีเว้นวรรคของผู้ทำงานเกี่ยวกับการพิมพ์อีกด้วย

ผลของการศึกษาและสำรวจสรุปได้ว่า ในสมัยสุโขทัยยังไม่มีการเว้นวรรคตามลำพัง มีแต่การใช้เครื่องหมายพองมันควบคู่กับการเว้นวรรค ซึ่งมีวิธีใช้ดังนี้ คือ แยกคำ แยกข้อความ และใช้นำหน้าข้อความที่สำคัญ นอกจากนี้ยังใช้คั่นข้อความที่เป็นภาษาไทยกับภาษาบาลี ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เครื่องหมายดังกล่าวยังคงมีให้อยู่ และมีวิธีใช้เพิ่มขึ้น คือ ใช้เริ่มเรื่อง ใช้แยกรายการต่าง ๆ

สมัยอยุธยาเริ่มมีการใช้เว้นวรรคตามลำพังเป็นครั้งแรก ซึ่งมีวิธีใช้ดังนี้ คือ เว้นวรรคตามหน่วยไวยากรณ์ต่าง ๆ และเว้นวรรคตามใจความ วิธีเว้นวรรคตามหน่วยไวยากรณ์ ได้แก่ เว้นวรรคชานาปประโยค ช่างหน้าอรรถกถาต่าง ๆ และชานาบทกลุ่มคำชนิดต่าง ๆ เช่น กลุ่มคำบอกเวลา ช่างตั้งหน้าหน่วยประธานที่เป็นชื่อคน

นอกจากนี้ ยังมีการเว้นวรรคขนาดคำชนิดต่าง ๆ เช่น คำจำนวนนับ คำลักษณะนาม คำบุพบท ณ และข้างหลังคำเชื่อมอนุพยางค์ ว่า เป็นต้น วิธีเว้นวรรคตามใจความ ได้แก่ เว้นวรรคขนาดรายการต่าง ๆ ในสมัยกรุงธนบุรีถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เครื่องหมายพ้องมันที่ใช้ควบคู่กับการเว้นวรรคยังคงมีใช้อยู่ และมีวิธีใช้เหมือนกับสมัยกรุงสุโขทัยและสมัยกรุงศรีอยุธยา ส่วนเรื่องการเว้นวรรคนั้นยังคงมีอยู่เฉพาะการเว้นวรรคตามหน่วยไวยากรณ์เท่านั้น และมีวิธีใช้เหมือนสมัยกรุงศรีอยุธยา มีวิธีเว้นวรรคที่เพิ่มขึ้น คือ เว้นวรรคระหว่างหน่วยประธาน กริยา และกรรม สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 6 - 8) มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนตามแบบยุโรปควบคู่กับการเว้นวรรค ส่วนการเว้นวรรคตามลำพังยังคงมีใช้อยู่ และมีวิธีใช้เหมือนสมัยกรุงศรีอยุธยา มีวิธีเว้นวรรคที่ต่างไป คือ เว้นวรรคขนาดกลุ่มคำบอกเวลาคุณศัพท์ ข้างหน้าคำบุพบท เพื่อ ข้างหลังหน่วยประธานที่เป็นกลุ่มคำ และขนาดคำกริยา เช่น ไต่แก ในสมัยปัจจุบันมีวิธีเว้นวรรคเหมือนสมัยกรุงธนบุรีถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 6 - 8) และมีวิธีเว้นวรรคเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ มีวิธีเว้นวรรคมากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ

ผลการสัมภาษณ์วิธีเว้นวรรคของผู้ทำงานเกี่ยวกับการพิมพ์ในปัจจุบัน สอดคล้องกับการเว้นวรรคในสมัยเดียวกันด้วย

ผลของการวิจัยได้เสนอเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 เป็นบทนำ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา ขอบเขตวิธีดำเนินการ และศัพท์ที่ใช้วิทยานิพนธ์นี้ บทที่ 2 ศึกษาการเว้นวรรคในสมัยต่าง ๆ โดยเริ่มตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยถึงสมัยรัชกาลที่ 8 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ บทที่ 3 ศึกษาและสำรวจการเว้นวรรคในสมัยปัจจุบัน บทที่ 4 ศึกษาการให้ความสำคัญของการเว้นวรรคในหลักสูตร ในการวัดผล และผลของการเว้นวรรคในการอ่าน

Thesis Title Spacing in the Thai Writing

Name Mrs. Kobkool Thawaranon

Thesis Advisor Associate Professor Dr. Vichin Panupong
 Dr. Angkab Palakornkul

Department Thai Language

Academic Year 1978

ABSTRACT

This thesis aims to study and survey the spacing in the Thai writing at the present time, and to trace the development of the spacing from the Sukhothai period up to the reign of King Rama VIII of the Ratanakosin period. The data were collected from inscriptions, manuscripts and printed materials. Besides, data were collected from the interviews with twenty typists and twenty proof - readers. The study reveals that in the Sukhothai there was no use of spacing alone : spacing must be accompanied by a small circle which is used to separate words or paragraphs and also to precede an important message. Besides, it was used to mark passages in Thai version from those in Pali version. In the Ayuthaya period, this symbol was still in use but in a wider scope. It was also used to indicate the beginning of a new passage, and to separate items in a series.

Spacing alone was first introduced in the Ayuthaya period. It was used to separate grammatical units and sense groups. Spacing between grammatical units was found as follows: before and after a sentence, before various clauses, and before and after various groups of words : time expressions, after proper noun functioning as subject. Spacing was also used before and after words such as numerals, classifiers, preposition /na^h/, and after the clause marker /wa^h/

Spacing between sense groups was used before and after items in a series. In Dhonburi period and Ratanakosin period (Rama I - V), the small circle was still in use together with spacing and it was used in the same manner as in the Sukhothai and Ayuthaya period. Spacing alone was used to mark only grammatical units in this period. It was used in the same way as in the Ayuthaya period with an addition of spacing to separate Subject from Verb and from Object. In the Ratanakosin period (Rama VI - VIII) western punctuation was used together with the spacing. Spacing alone was used in the same way as in the Ayuthaya period, but in a wider scope : before and after adjective time expression; before the preposition /phwa^h/; after subject phrase; and before and after the verbs /chên/ and /dai k^h/ At the Present time, spacing is used in the

same way as in Dhonburi and Ratanakosin periods (up to Rama VIII). There are more types of spacing however. Newspapers reveal various uses of spacing more than other types of printed materials. The interviews with typists and proof - readers of the present time support the above findings.

The thesis is presented in five chapters. Chapter one is the introduction which states the problems, the scope, the procedure, and the technical terms used. Chapter two presents the study of spacing from Sukhothai period to Ratanakosin Rama VIII. Chapter three presents the survey and study of spacing of the present time. Chapter four studies the degree of importance given to spacing on curricula and evaluation. Also, it treats the effect of spacing on reading. Chapter five is the conclusion of the study. Some suggestions are given.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ภาษพงศ์ และ อาจารย์ ดร.อังกาบ ผลาภกรกุล ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการวิจัย ได้กรุณาให้ความเอาใจใส่ ตลอดจนแก้ไขและให้คำแนะนำอันทรงคุณค่าตลอดเวลาทำการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

อนึ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นาคสกุล ได้กรุณาให้คำแนะนำและเสียสละเวลาตรวจแก้วิทยานิพนธ์ และอาจารย์หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กรุณาให้คำแนะนำอันทรงค่ายิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ ช่วยแก้บทความภาษาอังกฤษ และได้รับความร่วมมือจากนักเขียน พนักงานพิมพ์ดีด พนักงานตรวจรูป พนักงานเรียงพิมพ์ และอาจารย์ที่ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ในการตอบข้อซักถามด้วยดี ตลอดจนเจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติที่ได้ให้ความร่วมมือในการค้นคว้าเอกสารตัวเขียนและหนังสือต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบคุณ พี่ น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทางต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์นิคม พุฒามาศย์ และอาจารย์ศรีศิลป์ เทศธรรม แห่งวิทยาลัยครูพระนคร ได้ช่วยแปลเอกสารบางส่วนที่ผู้วิจัยไม่เข้าใจอีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
รายการตารางประกอบ	ง
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้	3
วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	6
ศัพท์ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้	6
2. ประวัติความเป็นมาของการเว้นวรรค	10
คำจำกัดความของ "การเว้นวรรค"	10
การเว้นวรรคในสมัยกรุงสุโขทัย	14
หลักฐานที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาการเว้นวรรคในสมัยนี้	14

<p>วิธีใช้การเว้นวรรคควบคู่กับเครื่องหมายพ้องมันใน</p>	
<p>สมัยสุโขทัย</p>	<p>16</p>
<p>ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเว้นวรรคในสมัยกรุงสุโขทัย</p>	<p>19</p>
<p>การเว้นวรรคในสมัยกรุงศรีอยุธยา</p>	
<p> การเว้นวรรคเฉย ๆ</p>	<p> 22</p>
<p> การเว้นวรรคควบคู่กับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ</p>	<p> 24</p>
<p> การเว้นวรรคควบคู่กับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ</p>	<p> 35</p>
<p>การเว้นวรรคสมัยกรุงธนบุรีถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์</p>	
<p> การเว้นวรรคเฉย ๆ</p>	<p> 38</p>
<p> การเว้นวรรคควบคู่กับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ</p>	<p> 40</p>
<p>ผลการศึกษากการเว้นวรรคในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่</p>	
<p>6 - 8</p>	<p>57</p>
<p> การเว้นวรรคเฉย ๆ</p>	<p> 57</p>
<p> การเว้นวรรคควบคู่กับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ</p>	<p> 69</p>
<p>3. การเว้นวรรคในสมัยปัจจุบัน</p>	
<p> 1. การศึกษาและการสำรวจจุดการเว้นวรรคในสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ</p>	<p> 79</p>
<p> การเว้นวรรคของหนังสือประเภทประกาศของทางราชการ</p>	<p> 80</p>
<p> การเว้นวรรคของหนังสือประเภทบทความทางวิชาการ</p>	<p> 81</p>
<p> การเว้นวรรคของหนังสือประเภทตำรา</p>	<p> 91</p>
<p> การเว้นวรรคของหนังสือพิมพ์</p>	<p> 102</p>
<p> การเว้นวรรคของหนังสือพิมพ์</p>	<p> 114</p>

2.	การ สัมภาษณ์วิธีใช้การ เวนวรรคของผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับ การพิมพ์	131 ✓
	ความสำคัญในการใช้ เวนวรรค ของ การ เขียนหนังสือไทย	133
	ความมุ่งหมายในการใช้ เวนวรรค	138
	แนวที่ใช้ประกอบการพิจารณาในการใช้ เวนวรรค	147
	วิธี เวนวรรค ของ ผู้ทำงาน เกี่ยวกับการ พิมพ์และอาจารย์ ภาษาไทย	154
	ผลการเปรียบเทียบการศึกษาวิธีใช้ เวนวรรค ในสมัยปัจจุบัน	164
4.	การ เวนวรรค กับการ ศึกษาภาษาไทย	165
	การ เวนวรรค กับการ หัด สุตร ภาษาไทย	165
	การ เวนวรรค กับการ เรียบ การ สอน ภาษาไทย	167
	การ เวนวรรค กับการ วัตถุประสงค์ ศึกษา	168
	การ เวนวรรค กับการ อ่าน	170
5.	สรุปผลการ สัมภาษณ์ และ ข้อเสนอแนะ	173
	ประวัติความเป็นมาของการ เวนวรรค ในการ เขียนหนังสือ ไทย	173
	ความสำคัญและความมุ่งหมายของการ เวนวรรค ในปัจจุบัน	174
	วิธี เวนวรรค ที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ของสมัย ปัจจุบัน	175
	ลักษณะการ เวนวรรค ของ การ เขียนหนังสือไทย ในปัจจุบัน	178

บทที่	ฉ หน้า
การเว้นวรรคกับการศึกษาภาษาไทย	179
ข้อเสนอนี้	180
บรรณานุกรม	182
ภาคผนวก	198
ประวัติ	203

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ตารางเปรียบเทียบวิธีใช้เครื่องหมายพวงม้วนในสมัยต่าง ๆ	53
2	ตารางเปรียบเทียบวิธีเว้นวรรคเฉย ๆ ของสมัยก่อนปัจจุบัน	77
3	ตารางเปรียบเทียบวิธีเว้นวรรคของหนังสือประเภทต่าง ๆ ในสมัยปัจจุบัน	128
4	ตารางแสดงจำนวนคนที่เห็นความสำคัญของการเว้นวรรค	137
5	ตารางแสดงวัตถุประสงค์ในการใช้เว้นวรรคของผู้ทำงานเกี่ยวกับการพิมพ์	146
6	ตารางแสดงแนวที่ใช้ประกอบในการพิจารณาการใช้เว้นวรรคของผู้ทำงานเกี่ยวกับการพิมพ์	153
7	ตารางแสดงวิธีเว้นวรรคของผู้ทำงานเกี่ยวกับการพิมพ์และอาจารย์ภาษาไทย	162

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย